
MONOGRAFIE PRAWNICZE

ZDATNOŚĆ ARBITRAŻOWA
SPORÓW
DOTYCZĄCYCH PATENTU

IGA BAŁOS

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

IGA BAŁOS • ZDATNOŚĆ ARBITRAŻOWA SPORÓW
DOTYCZĄCYCH PATENTU

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Witold Kurowski

**STOSUNEK PRACY WYNIKAJĄCY Z UMOWY W PRAWIE
PRYWATNYM MIĘDZYNARODOWYM**

Małgorzata Sieradzka

**CHARAKTER PRAWNY POSTĘPOWANIA I RODZAJE
ROZSTRZYGNIEŃ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU
W SPRAWACH PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH ZBIOROWE
INTERESY KONSUMENTÓW**

Marcin Menkes

**GOVERNANCE GOSPODARCZY – STUDIUM
PRAWNOMIĘDZYNARODOWE**

Małgorzata Wach-Pawliczak

**WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

Anna Walaszek-Pyziół (red.)

**INTERDYSCYPLINARNE PROBLEMY NIELEGALNEGO
POBORU ENERGII. STUDIUM PRAWNE**

Sabina Kubsik

**PRZEDKONTRAKTOWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ODSZKODOWAWCZA Z TYTUŁU NIEUCZCIWYCH
NEGOCJACJI**

Marcin Aślanowicz

POZYCJA PRAWNA ARBITRA W ARBITRAŻU HANDLOWYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

ZDATNOŚĆ ARBITRAŻOWA
SPORÓW
DOTYCZĄCYCH PATENTU

IGA BAŁOS

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017

Wydawca: Natalia Adamczyk

Redakcja: Ewa Sadowska

Recenzja naukowa:
prof. dr hab. Maksymilian Pazdan

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2017**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8996-7

ISBN e-book 978-83-255-8997-4

Mężowi Maciejowi

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Wykaz orzecznictwa	XLI
Rozdział I. Arbitraż i jego funkcjonowanie w kontekście sporów	
dotyczących patentu	1
§ 1. Dlaczego arbitraż w sporach dotyczących patentu?	1
§ 2. Pojęcie i charakter prawny arbitrażu	9
§ 3. Definicje arbitrażu	15
I. Arbitraż	15
II. Arbitraż handlowy	21
III. Arbitraż międzynarodowy	25
§ 4. Arbitraż jako adekwatny sposób rozstrzygania sporów dotyczących patentu	27
I. Wprowadzenie	27
II. Koszt postępowania	32
III. Szybkość postępowania	42
IV. Elastyczność (odformalizowanie) postępowania	47
V. Poufność postępowania	49
VI. Cechy arbitrażu postrzegane jako wady	51
Rozdział II. Instytucja zdatności arbitrażowej	55
§ 1. Definicja i pojęcie zdatności arbitrażowej	55
§ 2. Okoliczności pozostające w różnym związku z instytucją zdatności arbitrażowej	60
I. Uwagi wprowadzające	60
II. Klauzula porządku publicznego	61
III. Wyłączna właściwość sądów państwowych lub organów oraz jurysdykcja krajowa	77

§ 3. Zdatność arbitrażowa w ujęciu międzynarodowym i porównawczym	81
I. Zdatność arbitrażowa w wybranych konwencjach i dokumentach międzynarodowych	81
II. Zdatność arbitrażowa sporu w wybranych ustawodawstwach krajowych	89
1. Chiny	90
2. Japonia	91
3. Republika Korei (Korea Południowa)	93
4. Kanada	93
5. Holandia	96
6. Niemcy	98
7. Rosja	99
8. Szwecja	101
9. Wielka Brytania	102
10. Podsumowanie	104
§ 4. Prawo właściwe dla oceny zdatności arbitrażowej sporu	105
I. Zarys złożoności problemu	105
II. Kryteria, wedle których należy ustalać prawo właściwe dla oceny zdatności arbitrażowej sporu	109
III. Wybór prawa właściwego dla oceny zdatności arbitrażowej sporu	117
§ 5. Skutki braku zdatności arbitrażowej sporu	119
Rozdział III. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu w systemach prawnych Francji, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych Ameryki	123
§ 1. Przyczyny ograniczania zdatności arbitrażowej przez ustawodawców	123
§ 2. Specyfika patentu w systemach prawnych Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji oraz Szwajcarii	131
I. Wprowadzenie	131
II. Francja	132
III. Stany Zjednoczone Ameryki	137
IV. Szwajcaria	140
V. Podsumowanie	144
§ 3. Model rozstrzygania sporów dotyczących patentu	146
I. Szwajcaria	146
II. Francja	149
III. Stany Zjednoczone	151

§ 4. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentów w Stanach Zjednoczonych	158
I. Wprowadzenie	158
II. Okres od 1925 do 1983 r.	162
III. Okres po 1983 r.	170
§ 5. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu we Francji	171
§ 6. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu w Szwajcarii	179
Rozdział IV. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu w polskim systemie prawnym	185
§ 1. Zdatność arbitrażowa w prawie polskim	185
I. Rozwój instytucji zdatności arbitrażowej w prawie polskim	185
II. Kryterium zdatności ugodowej	192
III. Kryterium sprawy cywilnej należącej do drogi sądowej	197
IV. Dyskusja wokół zdatności arbitrażowej wybranych sporów	203
§ 2. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu na gruncie prawa polskiego	208
I. Wprowadzenie	208
II. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących praw osobistych twórcy wynalazku	212
III. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących prawa do uzyskania patentu	223
IV. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących pierwszeństwa do uzyskania patentu	231
V. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących naruszenia patentu	235
VI. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących umów przenoszących patent oraz umów licencyjnych	242
VII. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących licencji przymusowej	248
VIII. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących korzystania z wynalazku dla celów państwowych	253
IX. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących odszkodowania za przejście na Skarb Państwa prawa do uzyskania patentu na wynalazek tajny	256
X. Zdatność arbitrażowa sporów związanych z ważnością patentu	262
XI. Zdatność arbitrażowa sporów związanych z wygaśnięciem patentu	271
XII. Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących umów licencyjnych o korzystanie z nieopatentowanego wynalazku ...	276

Spis treści

Zakończenie	281
Indeks rzeczowy	287

Przedmowa

Punktem wyjścia do rozpoczęcia moich badań nad zdatnością arbitrażową sporów dotyczących patentu była niezaspokojona ciekawość. Wielokrotnie czytałam w zagranicznych czasopismach¹ o przebiegu sporów pomiędzy tzw. „technologicznymi gigantami”, takimi jak Apple i Samsung. Co ciekawe, często były one rozstrzygane nie przed sądami państwowymi, ale w ramach sądownictwa prywatnego. Zainteresowało mnie, jakie cechy arbitrażu sprawiają, iż jest on atrakcyjny dla stron sporów z zakresu innowacyjnych technologii. Chciałam się także dowiedzieć, jak w polskich realiach funkcjonuje arbitraż w sporach dotyczących patentu. Rozpoczęłam poszukiwanie odpowiedzi na pytania, w jakim zakresie i z jakim skutkiem tego typu spory mogą być przedmiotem postępowania przed sądem polubownym w świetle polskiego prawa. Chciałam także przyjrzeć się praktycznej stronie zagadnienia, poprzez analizę orzecznictwa polskich sądów państwowych i polubownych, dotyczącego przedmiotowego zagadnienia.

Znalezienie odpowiedzi na postawione przeze mnie pytania okazało się nieprzewidywalnie trudne. Dodatkowo, realizacja niektórych z wymienionych zadań była po prostu niemożliwa. Już pierwszy etap poszukiwań, poznanie stanowiska polskiej doktryny na temat arbitrażu w sporach dotyczących patentu, zakończył się niesatysfakcjonująco. Pracując nad zagadnieniem od 2011 r., natrafiłam w polskiej literaturze na jeden artykuł na temat zdatności arbitrażowej sporów z zakresu własności intelektualnej². Był on co prawda opublikowany w 2009 r., ale napisany na podstawie referatów wygłoszonych podczas jednej z konferencji WIPO w połowie lat 90. ubiegłego stulecia. Przedmiotem artykułu było zbiorcze omówienie problemów z zakresu własności intelektualnej, w dodatku miał on charakter prawoporównawczy, więc autor nie skupiał się na niuansach związanych ze specyfiką sporów dotyczących patentów. W innych polskich opracowaniach na temat sądownictwa polubownego spory dotyczące patentu

¹ Zwykle czasopisma te miały charakter ekonomiczny, a nie *stricte* prawniczy. Opisy sporów w dziedzinie nowoczesnych technologii pojawiały się stosunkowo często na łamach magazynu *The Economist*.

² R. Sikorski, Zdatność arbitrażowa spraw z zakresu własności intelektualnej, ADR 2009, Nr 2, s. 43 i n. Problem zdatności arbitrażowej sporów dotyczących przedmiotów ochrony własności intelektualnej oraz im podobnych, zdaje się być niedostrzegany także w aktualnej literaturze przedmiotu. Przykładowo, w monografii pt. *Domena internetowa jako przedmiot polubownego rozstrzygnięcia sporów*, kwestii zdatności poświęcone jest zasadniczo jedno zdanie oraz przypis, zawierający kontrowersyjny komentarz, w mojej opinii nieznajdujący odzwierciedlenia ani w przepisach, ani w praktyce. Zob. K. Mania, *Domena internetowa jako przedmiot polubownego rozstrzygnięcia sporów*, Warszawa 2016, s. 155, przyp. 429.

pojawiają się jedynie w charakterze przykładu sporów pozbawionych zdolności arbitrażowej. W oparciu o dostępną polską literaturę, można było wypracować jedną niewątpliwą konkluzję: nieograniczona możliwość poddania pod arbitraż sporów dotyczących patentu jest dyskusyjna. Prezentowane w piśmiennictwie rozważania były lakoniczne i kategoryczne. Poszukiwanie prostej informacji, które spory dotyczące patentu, i dlatego, mogą być rozstrzygane w Polsce w drodze arbitrażu, z konieczności przeistoczyło się w badania, których przebieg opisuje w niniejszej pracy.

W celu ustalenia zakresu zdolności arbitrażowej sporów dotyczących patentów w polskim systemie prawnym wykorzystałam dorobek ustawodawstw i doktryn: francuskiej, szwajcarskiej oraz amerykańskiej (Stanów Zjednoczonych Ameryki). O ich wyborze rozstrzygnęło diametralnie odmienne, i ewoluujące na przestrzeni lat, potraktowanie przedmiotowego problemu. Swoje rozważania uzupełniłam o badanie ankietowe. Podałam mu grupę około 100 rzeczników patentowych. Moim celem było poznanie opinii tej grupy zawodowej w przedmiocie utworzenia stałego sądu polubownego przy Urzędzie Patentowym. Wyniki i wnioski płynące z ankiet zamieściłam w zakończeniu niniejszej pracy.

Publikacja powstała na podstawie uaktualnionego tekstu rozprawy doktorskiej, która otrzymała Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Nagrodę Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w XIII edycji konkursu na najlepszą pracę naukową na temat własności intelektualnej, ogłoszonego przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r. Moja duma z powyższych nagród ustępuje ogromnej wdzięczności Panu Profesorowi *Januszowi Szwaji*. Praca pod Jego opieką to jeden z najważniejszych etapów w moim życiu. Nie tylko tym zawodowym. Pan Profesor pozostanie dla mnie zawsze niedoścignionym wzorem, zarówno jako prawnik, mistrz, jak i niespotykane skromny i mądry człowiek.

Kraków, kwiecień 2017 r.

Iga Bałos

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 459)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
Konst	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
Konwencja europejska	Konwencja europejska o międzynarodowym arbitrażu handlowym sporządzona w Genewie 21.4.1961 r. (Dz.U. z 1964 r. Nr 40, poz. 270 i 271)
Konwencja nowojorska	Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych sporządzona w Nowym Jorku 10.6.1958 r. (Dz.U. z 1962 r. Nr 9, poz. 41)
Konwencja paryska	Konwencja Związkowa Paryska z 20.3.1883 r. o ochronie własności przemysłowej, w brzmieniu Aktu sztokholmskiego z 14.7.1967 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51)
KSCU	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 666 ze zm.)
PrWłPrzem	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 ze zm.)
WynagrBiegłR	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 24.4.2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 518)

WynU	ustawa z 19.10.1972 r. o wynalazczości (t.j. Dz.U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 ze zm.) (nie obowiązuje)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

2. Organy orzekające i instytucje

AAA	Ametrykańskie Stowarzyszenie Arbitrażu (<i>American Arbitration Association</i>)
CBOS	Centrum Badań Opinii Społecznej
EUP	Europejski Urząd Patentowy
FTP	Federalny Trybunał ds. Patentów (Szwajcaria)
ICC	Międzynarodowa Izba Handlowa (<i>International Chamber of Commerce</i>)
ICDR	Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów (<i>International Centre for Dispute Resolution</i>)
KIG	Krajowa Izba Gospodarcza
MIH	Międzynarodowa Izba Handlowa
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PKPP	Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych
SA	sąd apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	sąd okręgowy
TGI	<i>Tribunal de grande instance</i>
UNCITRAL	Komisja Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego (<i>United Nation Commission on International Trade Law</i>)
UP (RP)	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
WIPO	Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (<i>World Intellectual Property Organization</i>)
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

3. Publikatory i czasopisma

ADR	ADR. Arbitraż i Mediacja
Apel. W-wa	Apelacja Warszawa
CETS	Seria Traktatów Rady Europy (<i>Council of Europe Treaty Series</i>)
Dz.U.	Dziennik Ustaw

Wykaz skrótów

Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
FF	Feuille Fédérale (suisse)
JORF	Journal Officiel de la République Française
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
Legalis	System Informacji Prawnej Wydawnictwa C.H.Beck
MoP	Monitor Prawniczy
OSA	Orzecznictwo Sądów Administracyjnych
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Karna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Pracy
OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
OSPika	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PPC	Polski Proces Cywilny
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Pr.Gosp.	Prawo Gospodarcze
Pr.Sp.	Prawo Spółek
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R.Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RO	Recueil Officiel (du droit fédérale suisse)
RS	Recueil Systématique (du droit fédérale suisse)
Rz.Pat.	Rzecznik Patentowy
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
WUP	Wiadomości Urzędu Patentowego
ZNUJ PPWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej

4. Inne skróty

ADR	alternatywne metody rozstrzygania sporów (<i>Alternative Dispute Resolution</i>)
ang.	angielski

Wykaz skrótów

art.	artykuł
cyt.	cytowany (-e)
cz.	część
dec.	decyzja
dol.	dolar (amerykański)
ds.	do spraw
franc.	francuski
j.g.u.	jednostka gospodarki uspołecznionej
m.in.	między innymi
n.	następny (-a, -e)
niepubl.	niepublikowany (-a)
np.	na przykład
Nr	numer
ok.	około
oryg.	oryginalny
orz.	orzeczenie
podkr.	podkreślenie
post.	postanowienie
poz.	pozycja
przyyp.	przyypis
pt.	pod tytułem
r.	rok
RSAKIG	Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie
RSAL	Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”
s.	strona
TSAKIG	Taryfa opłat za czynności Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie
TSAL	Taryfa opłat za Sądu Arbitrażowego przy PKPP „Lewiatan”
uchw.	uchwała
v.	<i>versus</i>
vol.	volumin
w.	wiek
w.p.s.	wartość przedmiotu sporu
wyr.	wyrok
zł	złoty
zob.	zobacz

Wykaz literatury

- Abdelgawad W.*, Arbitrage et droit de la concurrence. Contribution à l'étude des rapports entre ordre spontané et ordre organisé, Paris 2001.
- Abdulla Z.*, The Arbitration Agreement, w: *G. Kayfmann-Kohler, B. Stucki* (red.), International Arbitration in Switzerland. A handbook for Practitioners, the Hague 2004.
- Adamczak A., du Vall M.*, Sądownictwo patentowe w Polsce – perspektywy i realia, w: *M. Blachucki, T. Górzyska* (red.), Aktualne problemy rozgraniczania właściwości sądów administracyjnych i sądów powszechnych, Warszawa 2011.
- Adamkowski J.*, Citius, Altius, Fortius! Szybkość jako element marketing arbitrażu, w: *M. Łaszczuk i in.* (red.), Arbitraż i mediacja. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Andrzejowi Tynelowi, Warszawa 2012.
- Alfons C.*, Recognition and Enforcement of Annulled Foreign Arbitral Awards, Frankfurt am Main 2010.
- Andrews D.C.*, Why Patentees Litigate, The Columbia Science and Technology Law Review 2011, vol. XII.
- Anher F., Touati J.-J.*, Inventions et creations des salaries, Paris 2010.
- Arnold T., Fletcher M.G., McLaughan Jr. R.J.*, Managing Patent Disputes Through Arbitration, Arbitration Journal, wrzesień 1991.
- Aślanowicz M.*, Nowelizacja części piątej KPC – koniec, czy początek zmian?, e-Przegląd Arbitrażowy 2015, Nr 1–2.
- Baizeau D., Brunschweiler A.*, Switzerland: What does the new domestic arbitration regime can teach us?, Global Arbitration Review 2011, vol. 6, Nr 4.
- Balcarczyk J.*, Wybrane problemy związane z projektem ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe, Rej. 2009, Nr 7–8.
- Bałos I.*, O potrzebie utworzenia stałego sądu polubownego do spraw własności przemysłowej, PPH 2014, Nr 2.
- Barin B., Little A.D., Pepper R.A.*, The Osler Guide to Commercial Arbitration in Canada. A Practical Introduction to Domestic and International Commercial Arbitration, the Hague 2006.
- Barnett J.M.*, Property as Access: How Innovation Markets Select Innovation Regimes, Yale Law Journal 2009, vol. 119.
- Baron P.M., Liniger S.*, A Second Look at Arbitrability, Arbitration International 2003, vol. 19, Nr 1.
- Barret J.T., Barret J.*, A History of Alternative Dispute Resolution: The Story of Political, Social and Cultural Movement, San Francisco 2004.
- Barta J., Markiewicz R.*, Prawo autorskie, Warszawa 2016.

- Bqba M.*, Zapis na sąd polubowny w sporach z zakresu prawa pracy, ADR 2009, Nr 4.
- Beaulac S., Currie J.H.*, Canada, w: *D. Shelton* (red.), *International Law and Domestic Legal Systems*, New York 2011.
- Beffa L.*, Arbitrabilité de conflits individuels de travail. Critique de l'arrêt 4A 71/2010 du 28 juin 2010 et questions ouvertes, *Pratique Juridique Actuelle*.
- Benabou V.-L.*, Une entaille dans le principe d'inarbitrabilité de la validité de brevets, *Chronique de Droit de l'Arbitrage, Les Petites Affiches*, 3.10.2008 r., Nr 199.
- Bennett S.C.*, *Arbitration. Essential Concepts*, New York 2002.
- van den Berg A.J.*, A Closer Look at the Proposed „New New York Convention”, *Global Arbitration Review* 2008, vol. 3, Nr 3.
- van den Berg A.J.*, Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreements and Awards. Explanatory Note, maj 2008.
- van den Berg A.J.*, The New York Arbitration Convention of 1958: Towards a Uniform Interpretation Model, Deventer–Antwerp–Boston 1981.
- Berger K.P.*, Re-examining the Arbitration Agreement: Applicable Law – Consensus or Confusion?, w: *A.J. van den Berg* (red.), *International Arbitration 2006: Back to Basics? ICCA Congress Series 2006 Montreal 13*, Alphen aan den Rijn 2007.
- Berger M.*, Arbitration and Arbitrability: Toward an Expectation Model, *Baylor Law Review* 2004, vol. 56, Nr 3.
- Bermann G.A.*, The ‘Gateway’ Problem in International Commercial Arbitration, *The Yale Journal of International Law* 2012, vol. 37.
- Bernatek A., Bęza M., Grauer P. i in.*, *Intelektualne złoto. Znaczenie własności intelektualnej w gospodarce oraz w sektorze dóbr konsumpcyjnych*, Warszawa 2009.
- Blashfield J.F.*, *Women Inventors*, Minneapolis 1996.
- Blessing M.*, *Introduction to Arbitration – Swiss and International Perspectives*, Basel 1999.
- Błaszczak Ł., Gessel-Kalinowska vel Kalisz B., Sikorski R., Zachariasiewicz M., Zawisła K., Żmij G.*, *Biała Księga. Propozycje zmian legislacyjnych mających na celu ulepszenie ram prawnych sądownictwa polubownego w Polsce*, red. *B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz, M. Zachariasiewicz*, Warszawa–Katowice–Wrocław–Poznań 2014.
- Błaszczak Ł., Ludwik M.*, *Sądownictwo polubowne (arbitraż)*, Warszawa 2007.
- Böckstiegel K.H.*, Public Policy and Arbitrability, w: *P. Sanders* (red.), *Comparative Arbitration Practice and Public Policy in Arbitration*, ICCA Congress Series No. 3 (New York 1986), Deventer–Boston 1987.
- Böckstiegel K.H.*, Public Policy as a Limit to Arbitration and its Enforcement, *IBA Journal of Dispute Resolution Special Issue* 2008, The New York Convention – 50 Years.
- Bodio J.*, Art. 1. Tytuł wstępny. Przepisy ogólne, w: *A. Jakubecki* (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Bodio J.*, Zdatowność arbitrażowa a zakres przedmiotowy zapisu na sąd polubowny według Kodeksu postępowania cywilnego, *R.Pr.* 2012, Nr 125.

- Boguszewski R.*, Komunikat nr 4763 z badań CBOS „O przestrzeganiu prawa i funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości w Polsce”, Warszawa 2013.
- Borkowski J.*, Postępowanie zwykłe. Przedmiot postępowania zwykłego, w: *R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel* (red.), System Prawa Administracyjnego, t. 9, Prawo procesowe administracyjne, Warszawa 2010.
- Born G.B.*, International Civil Litigation in United States Courts, Alphen aan den Rijn 2009.
- Born G.B.*, International Commercial Arbitration. Volume I, Alphen aan den Rijn 2009.
- de Bournonville P.*, L'arbitrage, Bruxelles 2000.
- Bracha O.*, Owning Ideas: A History of Anglo-American Intellectual Property, Cambridge 2005.
- Brekoulakis S.*, Arbitrability and conflict of jurisdictions: The (diminishing) relevance of *lex fori* and *lex loci arbitri*, w: *F. Ferrari, S. Kroll* (red.), Conflict of Laws in International Arbitration, Munich 2011.
- Brekoulakis S.*, Law Applicable to Arbitrability: Revisiting the Revisited *lex fori*, w: *L. Mistelis, S. Brekoulakis* (red.), Arbitrability: International And Comparative Perspectives, Alphen aan den Rijn 2009.
- Brekoulakis S.*, On Arbitrability: Persisting Misconceptions and New Areas of Concern, w: *L. Mistelis, S. Brekoulakis* (red.), Arbitrability: International and Comparative Perspectives, Alphen aan den Rijn 2009.
- Briner R.*, The Arbitrability of Intellectual Property Disputes with Particular Emphasis on the Situation in Switzerland, The American Review of International Arbitration 1994, vol. 5, Nr 1.
- Brol J.*, Bariery na drodze alternatywnego rozwiązywania sporów w sprawach cywilnych. Sądownictwo polubowne (arbitrażowe), Prawo w działaniu 2008, Nr 6.
- de Bufflers S.J.*, Rapport fait a l'Assemblée Nationale par M. de Bufflers, au nom du Comité d'agriculture et de commerce, dans la séance du jeudi au soir 30 décembre 1790, sur la propriété des auteurs de nouvelles découvertes et inventions en tout genre d'industrie, Paris 1791.
- Buttler W.E.*, State Interests and Arbitration: The Russian Model, Peen State Law Review, wiosna 2009, vol. 113, Nr 1.
- Buttler W.E., Henderson J.E.*, The Judicial System and Other Tribunals. Federal Constitutional Law on Arbitrazh Courts in the Russian Federation. Introductory Note, w: Russian Legal Texts. The Foundations of a Rule-of-Law State and a Market Economy, London–the Hague 1998.
- Całus A.*, Sprawa zdatości arbitrażowej w prawie angielskim i w prawie amerykańskim (federalnym i stanowym), w: *J. Okolski i in.* (red.), Księga pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, Warszawa 2010.
- Carbonneau T., Janson F.*, Cartesian Logic and Frontier Politics, w: *S. Kroll i in.* (red.), International Arbitration and International Commercial Law: Synergy, Convergence and Evolution. Liber Amicorum Eric Bergsten, Alphen aan den Rijn 2011.